

U ovom broju:

Regionalna saradnja
ISTANBULSKA INICIJATIVA

Prvi put u Jugoslaviji
STANDARDIZACIJA JAVNIH NABAVKI

Najnovije aktivnosti Transparency International
POLITIČARI POD REFLEKTORIMA

Novi koncept uprave
OHRABRUJUĆA ISKUSTVA U MAĐARSKOJ

Mikloš Maršal
SRBIJA JE SADA U DOBRIM RUKAMA

Lična karta
**SVETSKA KAMPANJA
PROTIV KORUPCIJE**

**TI SRBIJA -
AKTUELNO**

Inicijativa Programa za odgovornost i transparentnost
EFIKASNIJA FINANSIJSKA KONTROLA

T TRANSPARENTNOST T

Broj 2

BILTEN TRANSPARENCY INTERNATIONAL SRBIJA

April 2001.

Osnovan Transparency International Srbija

RAVNOPRAVNO PARTNERSTVO SA SVETOM

"U svom budućem radu, Transparency International Srbija se neće baviti konkretnim slučajevima korupcije i zloupotrebe javnog položaja, već će svoj rad usmeriti ka stvaranju mehanizama i institucija koje treba da suzbijaju korupciju u budućnosti", istakao je dr Predrag Jovanović, predsednik TI Srbija na osnivačkoj skupštini ogranka Transparency International u Srbiji, održanoj 28. februara 2001. godine.

Na samom početku prisutne je pozdravio Danijel Pantić, generalni sekretar Evropskog pokreta u Srbiji.

Procedura javnih nabavki

Antikorupcijska aktivnost Transparency grupe započela je u novembru 2000. godine projektom "Jačanje transparentnosti budžetiranja i javnih nabavki u opštinama Srbije" u koji su prvobitno bile uključene tri opštine. Od samog početka, antikorupcijske akcije su izuzetno dobro primane. Od januara je broj opština učesnica povećan na 17, uspostavljeni su i prvi značajniji kontakti sa republičkim i saveznim vlastima, a takođe je nastalo i nekoliko inicijativa za nove aktivnosti. Nedugo potom, od Transparency International, vodeće svetske organizacije specijal-

izovane za borbu protiv korupcije, došla je inicijativa da se u Srbiji osnuje ogranak ove organizacije kao posebna nevladina, neprofitna organ-

ja svesti građana, programi obuke, radionice i konferencije, izrada ekspertskih studija, tehnička pomoć, predlaganje Nacionalne strategije

Predrag Jovanović, predsednik i Danijel Pantić, potpredsednik TI Srbija

izacija koju bi činili ljudi okupljeni oko pomenutog antikorupcijskog programa.

Među mnogobrojnim aktivnostima, planirana je kampanja podizan-

borbe protiv korupcije, inicijativa za reformu javnih nabavki, praćenje reformi u oblasti javnih nabavki i bu-

nastavak na 2. strani

RAVNOPRAVNO PARTNERSTVO SA SVETOM

nastavak sa 1. strane

džetiranja u Srbiji i davanje ekspertskih ocena i preporuka.

Prioritet organizacije u početnoj fazi rada biće proces javnih nabavki, istakao je dr Jovanović, s obzirom da u ovoj oblasti ne postoji odgovarajuća

Širenje antikorupcijskog programa

regulativa, usklađena sa evropskim standardima. U tom cilju, grupa je do sada organizovala radionicu u saradnji sa Programom za razvoj Ujedinjenih nacija (UNDP) koja je naišla na pozitivnu reakciju opština i inicijativu prisutnih gradonačelnika za izradu standardizovane zakonske procedure u ovoj oblasti i osnivanje Kancelarija za javne nabavke. Dr Jovanović je najavio da će ekspertski tim TI Srbije, u saradnji sa UNDP-om, započeti rad na formulaciji predloga procedure koja će biti primenljivana na lokalnom nivou, u opštinama učesnicama na projektu. Takođe je planirano da se radi i na predlogu reformi javnih nabavki na višim nivoima - republičkom i saveznom.

Sa Osnivačke skupštine Transparency International Srbija

Članovi osnivačke skupštine složili su se da je neophodno pratiti kako

Praćenje privatizacije

se odvija proces privatizacije u Srbiji i davati stručne kritike i predloge. Takođe je neophodno što pre sprovesti

osnovnu edukaciju stanovništva, kako u oblasti antikorupcijske akcije i povećanja transparentnosti, tako i u oblasti osnovnih ingerencija opštine, grada, republike i pravima građana. Predviđeno je da uskoro počnu da se objavljuju studije koje obrađuju pojedina važna, aktuelna pitanja u Srbiji, kao što su: privatizacija, davanje licenci, javne nabavke itd.

Regionalna saradnja

ISTANBULSKA INICIJATIVA

Ogranci TI Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Srbije pokrenuli su zajedničku inicijativu za usaglašavanje procedure javnih nabavki u čitavoj regiji i njenu standardizaciju sa evropskom regulativom.

Saradnja Srbije, Hrvatske, Slovenije i BiH

"Predstavnici Ujedinjenih nacija i Pakta za stabilnost ocenili su inicijativu kao izuzetno značajnu. Ovo je prva konkretna inicijativa koja je došla "odozdo", iz samih zemalja balkanskog regiona, što je suprotno dosadašnjoj praksi da gotova rešenja dolaze od eksperata međunarodnih institucija. Predstavnici četiri zemlje potpisnice prepoznali su zajedničke probleme, a samim time i interes da sarađuju na njihovom rešavanju. Potpisnici inicijative i prisutni predstavnici relevantnih međunarodnih institucija složili su se da činjenice da inicijativa

polazi od zainteresovanih zemalja i da je već uspostavljena saradnja sa državnim organima u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i Srbiji, znatno olakšavaju njenu implementaciju i daju velike šanse za uspeh", rekao je dr Pre-

drag Jovanović, predsednik TI Srbije, povodom pokretanja inicijative.

Istanbulska inicijativa je usvojena 21. marta 2001. godine na Trećoj

venije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Srbije.

Pokretanje inicijative uslovljava situacija na terenu: dugogodišnje nepostojanje transparentne procedure i institucija u oblasti javnih nabavki rezultiralo je povećanjem fiskalnog deficita i nanelo velike gubitke na polju javnih finansija.

Istanbulska inicijativa predviđa saradnju u oblasti reformi javnih nabavki u zemljama potpisnicama. Cilj je da se, polazeći od direktiva EU i drugih međunarodnih standarda u

Standardizacija i harmonizacija sa EU

godišnjoj konferenciji OECD-ove Antikorupcijske mreže za borbu protiv korupcije u evropskim zemljama u tranziciji koja je održana u Istanbulu, 20-22. marta 2001. godine. Potpisnici Inicijative su predstavnici ogranka Transparency International iz Slo-

ovoj oblasti, izvrši standardizacija javnih nabavki, procedure i institucija u ove četiri zemlje. Na taj način bi javne nabavke u ove četiri zemlje bile harmonizovane ne samo sa EU, već i međusobno. Međusobno ujednačavanje procedure bi otklonilo barijere po-

NAJVAŽNIJI CILJEVI

Osnovne programske ciljeve organizacije predstavio je predsjednik TI Srbija, dr Predrag Jovanović:

- veća transparentnost u radu državnih organa, promovisanje odgovornosti u radu uprave, povećanje efikasnosti rada vlade i uvođenje vladavine prava.

- regulatorne reforme koje će rezultirati usvajanjem propisa koji će biti u skladu sa odgovarajućim evropskim normama.

- izgradnja institucija i modela upravljanja koji bi bili usklađeni sa međunarodno priznatim standardima.

- informisanje i podizanje svijesti u svim delovima jugoslovenskog društva: građana, privrede i države o negativnim efektima korupcije i o merama koje treba preduzimati kako bi se ona suzbila.

- promovisanje regionalne saradnje sa ostalim, pre svega evropskim zemljama, u cilju efikasnije borbe protiv organizovanog kriminala i pranja novca, kao i da bi se omogućila što bolja razmena iskustava.

slovnom svetu iz zemalja potpisnica i iz inostranstva, kao i međunarodnim organizacijama i institucijama i znatno olakšalo i ubrzalo proces početnog ulaganja kapitala u regiji. Pored toga, reforma javnih nabavki bi išla u pravcu njihovog pojednostavljenja i povećanja transparentnosti.

Organizacije potpisnice su se sporazumele da će saradivati u svim fazama implementacije inicijative. Pre početka rada na stvaranju jedinstvene procedure, neophodno je izvršiti procenu postojeće prakse i zakonske regulative u sve četiri zemlje. Nakon toga, usledio bi rad na formulisanju zakonskih predloga i pomoć vladama u izgradnji potrebnih institucija koje treba da realizuju javne nabavke na novi način. Organizacije potpisnice će aktivno učestvovati i u procesu kontrole i praćenja realizacije reformi. U tom cilju oformljen je Stalni komitet sastavljen od potpisnika - predsednika četiri nacionalna ogranka Transparency International.

Potpisnici inicijative su pozvali svoje vlade, predstavnike međunarodne zajednice i institucije da pomognu njenu realizaciju. Inicijativa je takođe otvorena i za ostale zemlje sa područja Jugoistočne Evrope da joj se priključe.

Mikloš Maršal

SRBIJA JE SADA U DOBRIM RUKAMA

"Ovo je važan trenutak za vašu zemlju, prilika da se raskrsti sa korumpiranošću koja je bila vezana za bivši režim i da se brzo i efikasno sudi

Uslov za strane investicije

onima koji su bili akteri te korupcije", izjavio je Mikloš Maršal, direktor Transparency International-a za Centralnu i Istočnu Evropu. "Rezultati borbe protiv korupcije, ukoliko ih bude, trebalo bi ne samo da olakšaju život ovdašnjim žiteljima, već i da ohrabre strane investitore da pruže finansijsku pomoć, i ulažu kapital u Srbiju", dodao je Maršal.

Gospodin Mikloš Maršal, direktor za Centralnu i Istočnu Evropu i gospođa Sara Morante, program koordinator, boravili su u Beogradu povodom osnivanja nacionalnog ogranka TI u Srbiji.

U razgovoru sa osnivačima TI Srbije gospođa Morante i gospodin Maršal upoznali su se sa planiranim aktivnostima ogranka, budućim radom i ciljevima. Predstavnici TI su posetili i opštinu Čukarica, jednu od pilot-opština na projektu i na licu mesta se upoznali sa radom i potrebama

lokalnih vlasti. Gospodin Maršal se naročito interesovao za nadležnosti opština i stepen centralizacije. Promena zakonske regulative u poslednjih deset godina rezultirala je gotovo potpunom centralizacijom i umanjivanjem nadležnosti lokalnih vlasti u koje građani najčešće nisu upućeni. Gospodin Maršal je preporučio ubranu promenu Zakona o lokalnoj samoupravi i dodao da su Mađarska iskustva u toj oblasti pozitivna.

Na kraju posete, gospodin Maršal je kratko izneo svoje utiske: "Zado-

voljstvo je videti nove političare u Beogradu, predstavnike Vlade, pravosuđa, Pakta za stabilnost koji sa velikom energijom i predanošću ulaze u period ob-

nove zemlje. Duboko sam impresioniran energijom i profesionalizmom koju sam video kod mladih ljudi. Vi imate potpuno novu generaciju političara. To je dobro i daje novi zamah. Želim da imaju više pomoći sa strane i iz inostranstva da bi postigli uspeh. Mislim da ste u dobrim rukama."

Poseta lokalnoj upravi

RAZGOVORI SA POLITIČARIMA

Tokom posete Beogradu, zvaničnici TI razgovarali u sa predstavnicima republičkih i saveznih vlasti i upoznali ih sa načinom rada i funkcionisanja TI-a, kao i sa programom rada ogranka u Srbiji.

U okviru savezne Vlade, zvaničnici TI-a razgovarali su sa gospodinom Milanom Pajevićem, nacionalnim koordinatorom Pakta za stabilnost i gospodinom Goranom Vesićem, specijalnim savetnikom ministra unutrašnjih poslova.

U republičkom Ministarstvu pravde zvaničnici TI susreli su se sa gospodinom Predragom Dejanovićem, pomoćnikom ministra i gospođicom Snežanom Lukić, zamenikom sekretara. U republičkom Ministarstvu finansija sa gospodinom Maršalom i gospođom Morante razgovarala je gospođica Aleksandra Drecun. Delegacija TI se takođe susrela sa gospodinom Pavlom Popovićem, pomoćnikom ministra za privatizaciju i gospođom Natašom Milojević, poslanikom u republičkoj Skupštini.

Gospodin Maršal je prokomentarisao vest o pokušajima otkrivanja finansijskih transakcija bivšeg predsednika: "O, to je jako važno. Važno je da se Miloševiću sudi zbog korupcije. Koliko čujem, za to, izgleda, ima osnova, naročito povodom kupovine dela telekomunikacija od strane italijanske kompanije."

Novi koncept uprave

OHRABRUJUĆA ISKUSTVA U MAĐARSKOJ

Kasni ulazak u tranziciju ne mora nužno da bude nedostatak ukoliko se pametno iskoriste iskustva drugih zemalja koje su već prošle taj put. Korak ka uspostavljanju takve razmene je i predavanje gospođe Katalin Pallai, savetnika gradona-

Detaljno informisanje građana

čelnika Budimpešte, na radionici "Kako povećati prihode opština i unaprediti javne nabavke?" održanoj u koorganizaciji

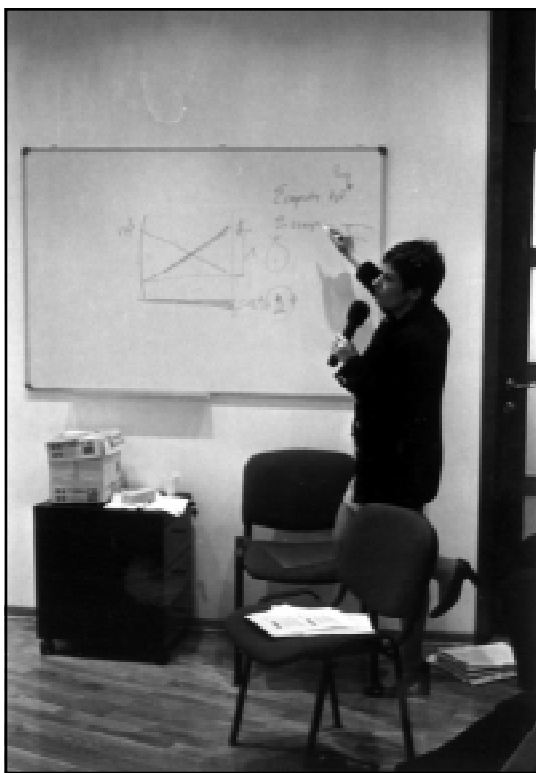
Transparency grupe Evropskog pokreta u Srbiji i Programa za razvoj Ujedinjenih nacija (UNDP).

Budimpeštanske vlasti su na samom početku tranzicije postavile nove principe uprave, koncept nazvan "reinventing government". Pokušali su da primene ekonomske principe u javnoj upravi i da ih dopune uspostavljanjem odnosa prodavac

Novi uslovi - novi zakoni

- klijent sa korisnicima opštinskih usluga. Ceo proces baziran je na osnovnoj ekonom-

skoj logici "zadovoljna mušterija će ponovo ući u istu radnju", odnosno, u ovom slučaju, glasati za istu partiju.

Gospođa Katalin Pallai govori o iskustvima Budimpešte u privatizaciji vodovoda

Proces privatizacije komunalnih preduzeća nemoguće je odvojiti od pitanja utvrđivanja visine nadoknade

za komunalne usluge, istakla je gospođa Pallai. U Budimpešti je izvršena potpuna privatizacija ovih preduzeća što je uzrokovalo nagli porast naknada početkom 90-ih. Prema mišljenju gospođe Pallai ovakve promene su izvodljive samo na početku tranzicije i u Mađarskoj su izvršene pod sloganom "novi uslovi - novi zakoni". Bilo kakvo odlaganje izazvalo bi neželjena pitanja i politička previranja. Takođe je bitno da građani imaju uvid u ceo proces i da budu detaljno i na vreme informisani. U obezbeđivanju transparentnosti celog procesa velikom ulogu imali su mediji koji su redovno pratili sve aktivnosti novih vlasti.

Gradska čistoća i vodovod

Gospođa Pallai je istakla da je ideja vodilja privatizacije bila da se poboljšanje efikasnosti rada komunalnih preduzeća ostvari tako što će se tržištu dati veća sloboda. Iako je rezultirala povećanjem cena usluga, privatizacija je donela i višestruke koristi. Povećanje cena komunalnih usluga dovelo je do racionalizacije potrošnje, pritužbe građana korišćene su kao signal o kvalitetu usluga itd. Na taj način poboljšan je rad gradske čistoće i vodovoda, istakla je gospođa Pallai. Finansijski uspešnije poslovanje omogućilo je da se najsiromašnije kategorije stanovništva oslobode plaćanja ovih usluga.

Privatizacija komunalija u Budimpešti

Na kraju svog izlaganja, gospođa Pallai je naglasila da iskustvo Budimpešte, bez obzira na česte polemike u bivšim socialističkim zemljama oko koncepta i dubine privatizacije, može da predstavlja dobru osnovu i za Srbiju. Ova i slična iskustva omogućavaju da se izbegnu greške i da tranzicijorni put bude bezbolniji.

Veliko interesovanje za iskustva Budimpešte u privatizaciji komunalnih usluga

STANDARDIZACIJA JAVNIH NABAVKI

"Kada se radi o javnim nabavkama treba imati u vidu važnost udela javnih nabavki u javnim rashodima i značaj njihove racionalizacije za smanjenje budžetskog deficita", istakao je gospodin Alfonso Buxens na početku svog izlaganja o javnim nabavkama na drugoj radionici o budžetiranju *Kako*

Web
katalog
ponude

povećati prihode opština i unaprediti javne nabavke? U organizaciji Transparency grupe Evropskog pokreta

u Srbiji i Programa za razvoj Ujedinjenih nacija (UNDP) eksperti IAPSO-a održali su, po prvi put u Jugoslaviji, predavanje o javnim nabavkama. Na seminaru su, pored predstavnika diplomatskog kora, prisustvovali čelnici opština, kao i predstavnici sedme sile.

Javne nabavke su znatno važnije i kompleksnije u odnosu na nabavke za privatne firme zbog toga što podrazumevaju poslove velike vrednosti koji se finansiraju parama poreskih obveznika. "Pored zadovoljenja kriterijuma ekonomske efikasnosti i striktnog poštovanja pravila, za javne nabavke je izuzetno važno da budu *transparentne*" istakao je gospodin Buxens. Stoga država treba da razvije dodatne mehanizme koji bi omogućili javnosti da bude upoznata sa svim relevantnim detaljima kupovine.

Iskustva drugih istočnih zemalja, pre svega naših suseda, pokazuju da ovo pitanje iziskuje posebnu

Prezentacija softvera za vođenje opštinskog budžeta

Javne kupovine
preko Interneta

istovremeno i najbolji put da se dostignu standardi razvijenog sveta. Reč je, pre svega, o formulisanju pravnog i administrativnog okvira za proceduru javnih nabavki koja bi bila usklađena sa evropskim i međunarodnim standardima. Zakonske reforme treba da budu praćene obukom ljudi koji će sprovesti javne nabavke. U proces obuke potrebno je uključiti i dobavljače i obezbediti im i potpun pristup informacijama.

U drugom delu predavanja, gospođa Dragana Galić predstavila je IAPSO-v web katalog za javne nabavke. U protekle dve godine IAPSO je potpisao ugovore sa velikim brojem proizvođača iz celog sveta, koji su zadovoljili standardizovane kriterijume i koji se sada nalaze u IAPSO-vom katalogu ponude. Svi proizvodi svrstani su u pet kategorija, a ceo proces nabavke obavlja se preko Interneta za samo nekoliko dana.

Predstavnici opština su bili posebno zainteresovani za standardizaciju procedure javnih nabavki i njenu dalju primenu na lokalnom nivou.

Transparentnost
procedure

Predstavnici Transparency grupe i eksperti UNDP-a obavezali su se da će, u najkraćem mogućem vremenu, napraviti konkretan predlog procedure javnih nabavki koja bi se mogla primenjivati na opštinskom nivou.

JEDINSTVENO ISKUSTVO

IAPSO je Agencija Ujedinjenih nacija specijalizovana za javne nabavke. Agencija poseduje jedinstveno iskustvo, posmatrano u globalnim razmerama, s obzirom da je tokom proteklih 20 godina, pružala pomoć u preko 100 zemalja sveta, kako neposrednim organizovanjem javnih nabavki, tako i davanjem saveta i obučavanjem.

Lična karta

SVETSKA KAMPANJA PROTIV KORUPCIJE

Transparency International (TI) je međunarodna nevladina organizacija specijalizovana za antikorupcijsko delovanje. Osnovana je 1993. godine kao globalna nevladina i neprofitna organizacija čiji je rad usmeren prevashodno na suzbijanje korupcije. TI ne istražuje i ne otkriva pojedinačne slučajeve korupcije, već je orijentisan na sistemске reforme i stvaranje antikorupcijskih mehanizama i institucija.

Celokupna aktivnost Transparency International-a sistematizovana je kroz najznačajnije produkte:

- **"Pakt o integritetu"**

(The TI Integrity Pact) je koncept oformljen u okviru TI sa ciljem prevencije i zaštite procesa javnih nabavki od pojave korupcije. Predstavlja obavezujući ugovor između agencije za javne nabavke i snabdevača (više informacija na: www.transparency.org/activities/ip_status-report.html)

- **"Knjiga izvora"** (National Integrity Source Book) je zbirka pozitivnih iskustava ("dobre prakse") u oblasti izgradnje nekorumpiranog sistema u jednoj državi.

"Knjiga izvora" može da posluži kao dobra osnova za reforme koju valja dalje nadgrađivati u skladu sa lokalnim političkim, ekonomskim, pravnim i kulturološkim uslovima u datoj zemlji. (www.transparency.org/documents/source-book/index.html)

- **Antikorupcijska sredstva** predstavljaju zbirku antikorupcijskih akcija u konkretnom i primenljivom formatu (www.transparency.org/activities/lac_tool-kit/intro.html)

- **CORIS baza podataka** je jedna od najbogatijih baza podataka na svetu o korupciji i procesu javne uprave. Baza sadrži oko 15.000 različitih dokumenata

sa više od 400 specifičnih termina vezanih za korupciju, što u mnogome olakšava pretragu.

Na čelu organizacije nalazi se Odbor direktora čiji su članovi: Peter Eigen, predsednik, Tunku Abdul Aziz, podpredsednik, Frank Vogl, podpredsednik, Maria Eugenia Estensoro, John Githongo, Fritz Heimann, Rosa Ines Ospina, Devendra Rej Panday, Peter Rooke, Ibrahim Seushi, Adam Tertak, Michael Wiehen.

Osnovu rada Transparency International-a čini više od 80 nacionalnih ogranaka koji aktivno učestvuju u oblikovanju nacionalnih antikorupcijskih strategija. Rad nacionalnih ogranaka usmeren je na lobiranje vlasti, informisanje medija i okupljanje ljudi zainteresovanih za antikorupcijsku aktivnost. Ogranci su finansijski i institucionalno nezavisni i u svom radu se rukovode bazičnim principima organizacije o nemešanju u istragu pojedinačnih slučajeva i nezavisnost od vlade, komercijalnih ili političkih interesa.

Stvaranje antikorupcijskih mehanizama i institucija

Predstavnici nacionalnih ogranaka imaju ključnu ulogu u izboru Odbora direktora. Međunarodni sekretarijat TI nalazi se u Berlinu.

U poslednjoj deceniji, sa demokratskim promenama na teritoriji Centralne i Istočne Evrope, intenziviran je rad TI i u ovoj regiji. Osnovani su nacionalni ogranci u najvećem broju zemalja regije, uključujući i zemlje bivšeg Sovjetskog Saveza. Među poslednjim osnovani su TI Bosna i Hercegovina i TI Srbija, dok su TI Slovenija i TI Makedonija u procesu formiranja. Izvršni direktor TI-a za ovu regiju je gospodin Mikloš Maršal, a koordinator programa gospođa Sara Morante. Do sada je realizovan veliki broj projekata u regiji, a među najzapaženijim su: Monitoring privatizacije državne kompanije za telekomunikacije (TI Bugarska), Antikorupcijska akcija na lokalnom nivou (TI Srbija), Nacionalni antikorupcijski program (TI Slovačka) i drugi.

Mnogobrojni izvori finansiranja

FINANSIJSKA PODRŠKA

Transparency International se u svom radu oslanja na finansijsku podršku većeg broja vladinih institucija i fondacija koje su od 1995. godine doprinele razvoju i implementaciji programa, kako na nacionalnom, tako i na međunarodnom nivou.

Među najvažnijim vladinim insitutcijama su: Australijska Agencija za međunarodni razvoj (AusAID), Austrijsko Ministarstvo inostranih poslova, Kanadska Agencija za međunarodni razvoj (CIDA), Danska Agencija za međunarodni razvoj (DANIDA), Odeljenje za međunarodni razvoj, Velika Britanija, Institut za ekonomski razvoj (Svetska banka), EU - TACIS i PHARE programi, Finsko Ministarstvo inostranih poslova, Savetodavna služba za strane investicije (Svetska banka, MMF), Francusko Ministarstvo za saradnju, Nezavisna komisija protiv korupcije, Australija, Interamerička razvojna banka, Kreditanstalt für Wiederaufbau, Holandsko Ministarstvo inostranih poslova, Norveško Ministarstvo inostranih polova, Švedska Agencija za međunarodni razvoj (SIDA), Švajcarska Agencija za razvoj i saradnju, Razvojni program Ujedinjenih nacija (UNDP), Agencija za međunarodni razvoj SAD (USAID), Agencija za informacije SAD (USIA).

Od fondacija rad TI pomogle su: Ford Fondacija, Friedrich-Ebert-Stiftung, Konrad-Adenauer-Stiftung, MacArthur Fondacija, Institut za otvoreno društvo, World Vision i druge.

POLITIČARI POD REFLEKTORIMA

Pozivi političarima na odgovornost

Projektom *Visible Candidates* (Vidljivi kandidati) Transparency International je promovisao veću transparentnost izbornih kampanja na teritoriji **Kolumbije, Argentine, Ekvadora i Paname**. Kandidati su pozvani da javno daju izjave o svom finansijskom stanju, finansiranju kampanje, političkom radu i planiranoj politici, a katalog sa celokupnim podacima je poslat medijima. Poder Ciudadano, ogranak Transparency International-a u Argentini, je obučio mnoge organizacije građanskog društva u Latinskoj Americi i Karibima da primene projekat *Visible Candidates*.

"Pakt o integritetu"

U mnogim delovima sveta, Transparency International je radio sa firmama i vladama na uspostavljanju "Pakta o integritetu". Potpisnici "Paktu o integritetu" su snabdevači dobara i usluga koji se ovim obavezuju da neće plaćati mito prilikom sklapanja ugovora sa državom. Ugovorom su utvrđene i kazne koje će se prema prekršiocima preduzeti.

Prošle godine, bugarska vlada je zatražila pomoć od Transparency International Bugarska da joj pomogne u obezbeđenju transparentnosti i kontroli sprovođenja javne aukcije za drugog operatera GSM mobilne telefonije. Aukcija koja je bila, do sada, najtransparentnija velika licitacija u regiji, održana je u periodu od 15. do 18. decembra 2000.

godine. Tim od 15 nacionalnih stručnjaka u oblasti telekomunikacija, ekonomije, finansija i prava radio je na mehanizmu monitoringa i procene aukcije - takođe je obezbeđena i tehnička ekspertiza da bi se osigurala usaglašenost sa propisima.

Tračak svetlosti posle Miloševića

Nakon pada režima Slobodana Miloševića, Evropski pokret u Srbiji (partnerska organizacija Transparency International-a u **Srbiji**) lansirao je antikorupcijski program "Jačanje transparentnosti budžetiranja i javnih nabavki u opštinama Srbije" u opštinama Niš, Kikinda i Čukarica. Projekat je započet u novembru 2000. godine sa osnovnim ciljem da se poveća transparentnost budžetiranja i javnih nabavki na nivou lokalne uprave. Inicijativu su podržale lokalne nevladine organizacije i Svetska banka.

Inicijative privatnih banaka

Transparency International je inicirao da 11 vodećih međunarodnih banaka potpiše sporazum "Wolfsberg principi protiv pranja novca" 30. oktobra 2000. Ovim sporazumom banke se obavezuju da je: "Politika banke da spreči korišćenje svojih operacija u kriminalne svrhe. Banke se takođe obavezuju da će poslovati samo sa klijentima čiji su izvori bogatstva i fondovi legitimni." Principi, takođe, obavezuju banke na identifikaciju i praćenje neuobičajenih ili sumnjivih aktivnosti većih klijenata.

Inicijativa Programa za odgovornost i transparentnost

EFIKASNIJA FINANSIJSKA KONTROLA

Program za odgovornost i transparentnost (PACT) UNDP-a je globalni program koji promoviše odgovornost, transparentnost i efikasnu upravu kroz podršku Glavnim državnim revizorima (Supreme Audit Institutions).

Prilikom nedavne posete Beogradu, gospodin Daniel Blais, koordinator programa, razgovarao je sa republičkim zvaničnicima i predstavnicima TI Srbije i Evropskog pokreta. U preliminarnim razgovorima dogovoreno je da UNDP-i i TI Srbije pokrenu inicijativu za formiranje skupštinske Agencije i odgovarajući trening parlamentaraca u Srbiji.

Objašnjavajući ulogu Glavnog državnog revizora (SAI), gospodin Blais je ovo telo jedan od oslonaca integriteta, što je opšte prihvaćeno među međunarodnim institucijama koje se bave pitanjima odgovornosti i korupcije. Ono funkcioniše kao nezavisne skupštinska grupa koje prate proceduru prikupljanja i trošenja

budžetskih sredstava. Gospodin Blais je identifikovao sledeće osnovne karakteristike: nezavisni su od Vlade i podnose izveštaj direktno Parlamen-

tu i obaveštavaju medije; medijski su dobro pokriveni u cilju uticaja na javno mnjenje i usmeravanja daljih aktivnosti.

JACANJE SKUPŠTINSKOG NADZORA

Rasprava o ovogodišnjem budžetu i nasup republičke Vlade izazvali su veliko interesovanje medija i domaće javnosti, ali i predstavnika međunarodne zajednice. Nastojanja Vlade usmerena su ka povećanju transparentnosti celog procesa i omogućavanju javnog uvida u republičke prihode i rashode. U sistemu podele vlasti uočljiva je i potreba za povećanjem nadzora Skupštine nad potrošnjom sredstava i izradom završnog računa. Glavnu ulogu u tome bi trebalo da ima Glavni državni revizor. Slična parlamentarna tela postoje u gotovo svim evropskim zemljama, a njihovo konstituisanje u istočnim zemljama u mnogome je potpomognuto aktivnošću Programa za odgovornost i transparentnost pri Programu za razvoj Ujedinjenih nacija (UNDP).

TI SRBIJA - AKTUELNO

- Januar 2001. - **14 novih opština** naknadno je uključeno u program *Jačanje transparentnosti budžetiranja i javnih nabavki u opštinama Srbije* na osnovu inicijative predstavnika lokalnih vlasti i aktivista lokalnih veća Evropskog pokreta u ovim opštinama: Vršac, Zrenjanin, Novi Beograd, Aleksandrovac, Leskovac, Mladenovac, Dimitrovgrad, Kruševac, Kraljevo, Zvezdara, Savski venac, Zemun, Piroć i Grocka. Novouključene opštine imaju status posmatrača i učestvovalaće sa jednim predstavnikom u svim budućim aktivnostima.
- Februar 2001. - **Druga radionica o budžetiranju** - Učesnici iz 17 opština uključenih u projekat učestvovali su u dvodnevnoj radionici organizovanoj u saradnji sa UNDP-om. Stručnjaci IAPSO-a su, po prvi put u Jugoslaviji, održali predavanje o strukturi ciklusa javnih nabavki. Drugog dana radionice, gospodin Danneleit predstavio je učesnicima koncept PHARE projekata, a u popodnevnom delu gospođa Palai je govorila o privatizaciji komunalnih preduzeća u Budimpešti.
- Februar 2001. - Konačan dogovor sa gradonačelnicima u vezi kampanje *Građani biraju najboljeg opštinskog službenika*
- Februar 2001. - Održana je **Osnivačka skupština Transparency International Srbija**, lokalnog ogranaka *Transparency International-a*, vodeće međunarodne organizacije specijalizovane za antikorupcijske akcije. Usvojen je Statut i Zapisnik organizacije i odabrano rukovodstvo. Pored grupe aktivne na realizaciji projekta, skupštini su prisustvovali i ekonomisti, pravnici i novinari zainteresovani za rad u ovoj oblasti.
- Mart 2001. - **Gospodin Mikloš Maršal**, direktor *Transparency International-a* za Centralnu i Istočnu Evropu i gospođa **Sara Morante**, program koordinator prisustvovali su zvaničnom lansiranju ogranaka u Srbiji, *Transparency International Srbija*. Tokom trodnevne posete, zvaničnici *Transparency International-a* razgovarali su sa predstavnicima republičke i savezne vlade, a imali su i priliku da se na licu mesta upoznaju sa radom lokalnih vlasti u opštini Čukarica, jednoj od pilot-opština u projektu.
- Mart 2001. - Savezno ministarstvo pravde donelo je **Rešenje** na osnovu koga se nevladina organizacija *Transparency International Srbija* upisuje u Registar udruženja, društvenih organizacija i političkih organizacija, kao udruženje građana na registarskom listu broj 891 pod rednim brojem 2100.
- Mart 2001. - Dr Predrag Jovanović prisustvovao je u Istanbulu **Trećoj godišnjoj konferenciji OECD-ove Antikorupcijske mreže za evropske zemlje u tranziciji**. Na konferenciji je usvojena i **Istanbulska inicijativa** koju su potpisali predstavnici ogranaka *Transparency International-a* iz Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Srbije. Inicijativa predviđa saradnju u oblasti reformi javnih nabavki u pomenute četiri zemlje.
- Mart 2001. - Početak **web prezentacije** antikorupcijskog programa u Jugoslaviji, www.transparentnost.org, e-mail: korupcija@transparentnost.org
- April 2001. - Štampanje i distribucija drugog broja biltena **Transparentnost**
- April 2001. Treća radionica: **Sistem javnih nabavki u Srbiji i pravci reformi**. Na jednodnevnom seminaru organizovanom u saradnji sa UNDP-om međunarodni eksperti razmotriće zajedno sa domaćim predstavnicima postojeći sistem javnih nabavki i, nakon toga, dati predlog kako započeti reformu u ovoj oblasti
- April 2001. - Tronedeljno testiranje finalne verzije **softvera za budžetiranje** firme INKO u opštini Čukarica
- April 2001. - Početak kampanje **Građani biraju najboljeg opštinskog službenika** u Čukarici.
- Maj 2001. - Radionica **istraživačkog novinarstva** za odabranu grupu mlađih domaćih novinara. Gospođice Eva Vaida, novinar iz Mađarske i Laura Kelly, šef katedre za novinarstvo u Američkoj školi novinarstva u Bratislavi predstavile učesnicima koncept istraživačkog novinarstva, razlike u odnosu na ono što uobičajeno podrazumevamo pod novinarstvom. Novinari će imati priliku i da se upoznaju sa mađarskim iskustvima u ovoj oblasti, kao i sa specifičnostima istraživačkog novinarstva na televiziji.
- Maj 2001. - Četvrta radionica: **Reforma javnih nabavki u opštinama Srbije**
- Maj 2001. - **Proglašenje pobednika** kampanje *Građani biraju najboljeg opštinskog službenika* u opštinama Čukarica i Kikinda.
- Maj 2001. - Štampanje i distribucija trećeg broja biltena **Transparentnost**.
- Jun 2001. - **Anketa sa 100 građana** Niša, Kikinde i Čukarice da bi se videlo da li se i u kojoj meri promenio kvalitet rada opštinskih službi tokom proteklih šest meseci.
- Jun 2001. - Štampanje i distribucija četvrtog broja biltena **Transparentnost**.
- Jul i avgust 2001. - Priprema **završnog izveštaja** koji bi sadržao zaključke projekta i preporuke za buduće akcije na oba nivoa - opštinskom i republičkom (odnosno saveznom).
- Septembar 2001. - **Konferencija** na kojoj će biti predstavljeni rezultati dotadašnjih aktivnosti, iskustva do kojih se došlo i preporuke stručnog tima
- Septembar 2001. - Štampanje i distribucija petog broja biltena **Transparentnost**
- Septembar 2001. - Priprema **finalnog izveštaja** projekta